

KİTAPLAR ADASI

M. Sadık
Aslankara

ÖYKÜDENLİK...

Hayatın kıyısındaki insan galerisi...

Kişi, ister ortasında olsun hayatın isterse bir biçimde kıyısında kalsın anlatı, bireyi alıyor ve her ikisine de aynı uzaklıktan bakan ama öznel açıya dayalı pekişik yaklaşım sergiliyor. Biz okur olarak ancak o zaman kavırıyoruz "kıyıda"lığın anlamını...

Hayatın kıyısında derken "kıyısına atılan", "kıyısına düşen", "kıyısına yuvarlanan", "kıyısına yaşanan", "kıyısında kalan" vb. farklı anlamları da içine alacak biçimde düşünülmeli bu. Öyleleri var, bayram seyranlarda unutulmuştur, musalla taşında bir namazlık saltanat bile çok görülmüştür kendilerine... İnsan, dışa çıkmak, kendini bir kıyıda atmak isteyebilir ama koparılıp zorla kıyıda atıldığı da olur insanın. Hastalık, çeşitli nedenlerle sakatlık, yaşlılık vb. pek çok farklı nedenin bunda rol oynayacağı ortada.

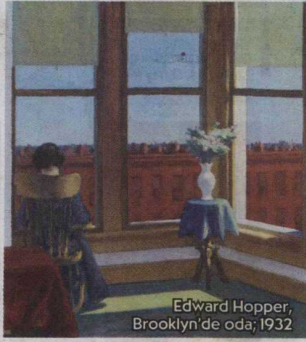
Yazınımızda "küçük insan" başlığı altında sayılamayacak çok çok kaleme alındığı düşünülürse "kıyıda" kilerin aslında edebiyatın tam da ortasında durduğu öne sürülebilir. Bu nedenledir ki kıyıda düşer merkeze geçer, merkezdeyse kıyıda düşer anlatıda, aradaki uçurum bir yolla kapanır, öykü-roman, bu derin kınımayı, tragedik yanımayı, bunların dramatik oluntularla işlenişini getirir okur önüne.

EDEBİYATIN AŞILAMAZ GÜCÜ; KIYIDALIK, YALNIZLIK SORUNSALI...

Yazın sanatlarının gücü işte burada çıkıyor ortaya. Bu kişileri derin bir burkulma eşliğinde hayatımıza taşıyor, artık onlar bizim de insanımız haline geliyor. Sait Faik'in, Orhan Kemal'in insanlarını düşünün, Nezihe Meriç'in, Füzûzan'ın kadınlarını. Kıyıda duran nicelerini çekip kollarından nasıl ortaya çıktıklarını, çekmekle kalmayıp etiyile kaniyla bizde nasıl yaşatıp hayatımıza kattıklarını...

Tiyatroyla sinemada da elbet bu yönde güzel, özel pek çok örnek söz konusu. Ne ki başlangıcından günümüze şir, masal, mesel, hikâye, destan, oyun vb. tüm edebiyat türleri kendisine bir temel izlek bağlamında aldığı kıyıdalık, yalnızlık sorunlarını işlemenin çok parlak örneklerini sergiledi, sergiliyor da.

Son olarak okuduğum farklı açılırları iki kitap, bu konuyla yüzleştiriyor bizi yine. Romanda Murat Gülsoy; *Ve Ateş Bizi Tüketiyor* (Can, 2019), öyküde Gül Gülsün Yıldız; *Seni Koruyan Kadınlar Var Bu Dünyada* (h20, 2019).

MURAT GÜLSOY: VE ATEŞ BİZİ TÜKETİYOR...

Murat Gülsoy, öncekilerinde gördüğümüz biçimde yine farklı evrenle, kişilerle, yani sıra kurgulamayla geliyor anlatısında. Yalnız yaşadığı apartmanda yaşlı komşusu, yılbaşının öngünlerinde akşam kapisini çalıyor, üzerinde gençlik fotoğrafı, eski bir kimlik kartını uzatıyor. "Kayboldu, kocamı bulun n'olur!"

Sonrasını Murat, anlatıcısının ağzından serüven romanlarına yakışacak kıvraklıkla, incelikle işleyip bütünüyor. Bunun için bir arayış başlıyor anlatıda, örneklerine pek çok romanda rastlandığı üzere. Filmlerde de sıklıkla karşımıza çıkan, merakı diri tutmayı hedefleyen arama olgusu bilinen anlatı ögesi.

Ancak Murat, bu eylemi sürekliliğe dönüştürerek, beri yandan onu tanyan, tanıdığını sanan ya da merak eden farklı yaştan, cinsten, meslekten, kültürden insanların dünyasına değil bu doğrultuda arama halkasını alabildiğine genişletirken yanı sıra roman evreninin farklı katmanlarla her seferinde önümüzde yeniden açılmasını da sağlıyor. Nitekim anlatıcının semtteki dolaşmalar sırasında arayış aynı zamanda herkesin kendini aramasına dönüşür bir çabuk. Öte yandan kayıp adamı da tanımaya koyuluruz, onu tanyanların şekillendirmesiyle sisler dağılıp o da giderek etilenip canlanmaya koyulur, puslu, silik, parçalı, belirsizliklerle örülmüş de olsa.

"Ölüm kaçınılmaz" olduğuna göre kişi, "kendi hayatından çıkıp gidebilir mi"? (35, 34) Anlatıcı arayışını sürdürürken, okuru da bir düşünce sarmalının burgacında gezindiren, onun da bu çepelere tutunup düşünmesini amaçlar. Anlatıcı, kendi görüşlerini paylaşır, bu arada ötekilerin öne sürüşlerini de öylece bırakır. Okur da kendisi seçip bulacaktır bu arayışta kendi yolunu. Nitekim herkes kendi yitirmeleriyle ilgilidir, bu yüzden arayış olgusu aslında süregendir. Bu, kendini aramaya, yerini belirlemeye dönecekleri sonra sonra.

Bir gökkuşağı havası yayılıyor Murat'ın romanından her yılbaşı öncesinde gözlenebilecek türden. Gerçekçi, geleneksel görünen klasik anlatımına fantastik fanus geçiriyor Murat. Biz olup bitenlere fanus dışından bakıyoruz. Bu nedenle hiçbir rastlantı şaşırtmıyor, aykırı gelen ama filtrelediği ne varsa anlatı yerlemi, olağanlaşıyor. Kimileyin kalabalıkların sürüklenmesiyle savrulmuş anlatıcı, "yeni deneyimler yaşamaktan kaçınmaz". (s. 58)

"Ne kadar az yaşa(dığını)" düşünüp, "hayatım dediği o esarete mahkûm eden" in ne olduğunu sorgular ama. (s.52) Bu sürüklenişten pişman değildir anlatıcı. Gece boyunca, "karşı(sına) çıkan her şeyin bir bağı vardı(ı) sanki." (s. 256) Ancak yaşanan zaman da, yer de çıkılıp gidilmek isteği uyandırır onda, zaman bir sorunsal boyutunda alınır zaten.

Murat, doğrudan anlatan, karşılıklı söyleşim dizilişlerinden çekinmeyen, anlatıcısının arama serüvenini birbirine ilmekleyip hem birikimsel yumak oluşturan hem de her bölümü kendi içinde başlı başına parodiye dönüştüren tutum sergiliyor.

Hoş, eğlenceli, okuru, ürettiği düşünce sarmalına çekebilmiş bir okuma çıkıyor ortaya. Hatta kara anlatıya, yer yer groteskte, kara güldürüye dönüşebiliyor giderek, aradaki geçişlerle. Murat, her zaman olduğu gibi bizi ağır ağır kurduğu çevrimsel düşünce dizisine çekiyor, halk diliyle örüntülediği popüler denebilecek kimi felsefe tartışmaları yüz yüze getiriyor. Yine aynı dögüyle: "Rüya içinde rüya içinde rüya içinde rüya..." (s. 261)

İnsanoğlunun, içinde büyüttüğü, yavaşken ölmüş daha da genişlettiği boşluğa yoğunlaşıyor yazar, sonunda koyu bir hüznü yayılıyor romandan. ■

Gül Gülsün Yıldız:
'Seni koruyan kadınlar var bu dünyada!..'

Su son yıllarda tiyatro, sinema dünyasından pek çok adın, yazın alanına da uzandı, verimledikleri öykülerde tiyatrodan beslenen deneyci yaklaşımlara yaslandıkları görüldü. Tiyatrodan gelen bir imzanın daha öykülerini okudum, ilk kitap olarak Gül Gülsün Yıldız; *Seni Koruyan Kadınlar Var Bu Dünyada*.

Yazılı öykü, seyirlik öykü olarak izleyip okuyabiliyorsunuz bu nedenle. Siyasilerin yanında ne kadınlar var öykülerde, şaşmamak elde değil. Hayatlarının roman olacağını düşünen mahkûm kadınların öyküleriyle giriş yapıyor yazar. Kocasını kıtır kıtır kesen,

torununu kuyuya atmaktan hüküm giyen, daha kimler kimler...

Tiyatronun kıvrak edasının da devrede olduğu sunuma dönük bir yatkınlık

sergiliyor Gül Gülsün'ün öyküleri. Kalemle getirirken bunları, sanki yazmıyor da oynuyor, şimdiki kilerin deyişle bir anda "canlı performans"a çeviriyor yazdıklarını, canlandırıyor. Zaten, o kadınların anlatılarına yaslanıyor yazar, öykülerinin büyük bölümünde. Bu yanılla bir röportaj izlenimi bıraktığı da olmuyor değil yer yer. Sonuçta, yazının, tiyatrou edasının uçuculuk kattığı anlatımcı yanı ağır basan bir öyküleme yine de bu.

Bu kadınlara bakarak kendisinin de onlar tarafından korunduğunu düşünmekten alamıyor Gül Gülsün, onlar için de bir çığlık atıyor elinde olmadan: "ama onları kim koruyacak?" (s. 76)

www.sadikaslankara.com, her perşembe öykü-roman, tiyatro, belgesel alanlarında güncellenerek sürüyor.